

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **39** let

39. ŠTUDIJSKO LETO
PRIDITE, VPIŠITE SE, VŠEČ VAM BO.
JE TO VSE? JA, »TO JE TO«.

PRIČAKUJEMO VAS OD 1. DO 30. SEPTEMBRA VSAK DELOVNI DAN OD 9.00 DO 12.00.

STIK Z NAMI: 01 433 20 90 / univerza3@siol.net

PRIDRUŽITE SE NAM TUDI NA FACEBOOKU: <https://www.facebook.com/univerza3>

*»V novem življenjskem obdobju smo nemalokrat neizkušeni
ne glede na leta, ki jih štejemo.«
François de La Rochefoucauld – maksima 405*

Jacques Attali, francoski mislec, o tem, kaj se bo dogajalo leta 2035. Se v izobraževanju držimo starih načinov?

Pariz, 2022

Spremenilo se bo vse, kot se je spremenilo že doslej (tehnologija). Zdrava pričakovana življenjska doba bo daljša. Veliko se bomo premikali iz države v državo (več kot milijarda in pol bo živela zunaj svoje države, zdaj le 200 milijonov svetovnega prebivalstva). Če bomo živeli dlje, bo nevroznanost v središču pozornosti! Napredovali smo v vsem, a nismo napredovali v predajanju znanja, saj je današnje načine uporabljal že Aristotel ... Še zmeraj se sprašujemo, kaj je proces učenja, kaj je proces, s katerim zadržimo pozornost. Leta 1935

bomo dajali ukaze z močjo misli, kar se že dogaja. Pomemben bo čas, bolj kot, denimo, energija. Vse pa se bo godilo znotraj geopolitičnih sprememb, ki prihajajo v valovih. Prvi val je že tu: relativen upad ameriškega gospodarstva. Leta 2035 bo močno kitajsko gospodarstvo, a Kitajska ne bo vodila sveta, kajti zmeraj se obrne vase. Vladala bo skupina držav, a težava bo v globalnem trgu brez globalnih zakonov, kar lahko vodi v neobvladljivo korupcijo in kriminal, v svetovno vojno ... Svetu ne bodo vladale šibke države, marveč podjetja, ki bodo zagotavljala varnost (zavarovalnice ali usmerjanje – Google). Kako bo leta 2035, ne vemo, lahko pa izberemo, da naredimo tisto, kar je najboljše ali tisto, kar je najslabše zase in za druge. **Delujmo, kot da smo varuhi naslednjih generacij.**

Več: <https://www.youtube.com/watch?v=baWfd-vRIqM>

Ana Krajnc s starejšimi študenti

Mednarodni bilten PIMA svojo julijsko številko posveča izobraževanju starejših

K sodelovanju so uredniki povabili najvidnejše teoretike in praktike izobraževanja odraslih z vseh celin, med njimi *prof. dr. Ana Krajnc*, soustanoviteljico Slovenske UTŽO. Ana Krajnc poudari, da vseživljenjskega izobraževanja ni, če ne vključuje izobraževanja starejših. V slovenskem okolju se to danes zdi povsem razumljivo in sprejeto, a pot do današnjih dni je bila dolga. Popiše prve korake te univerze. Njen poudarek je tudi na prostovoljstvu (animatorji). Opiše študijski krožek, socialne odnose, povezanost študija z lokalnim razvojem, kar je del njenega koncepta, razvitega na Filozofski fakulteti v Ljubljani. *Alan Tuckett*, profesor izobraževalnih ved, pravi: »Po petdesetem letu je učenje starejših posvečeno ustvarjalnosti in smiselnemu življenju, ne pa dobremu počutju in premagovanju osamljenosti!« *John Field*, profesor z Univerze v Sterlingu, piše o migrantih in pribežnikih. Izobraževanje odraslih je uspešno, če razumemo širši okvir socialnih odnosov in kulturni kapital oseb, ki prihajajo. Potrebno je dati poudarek virom, ki jih starejši ljudje prinašajo s seboj, *njihovim* izkušnjam. *Maria Slowey*, profesorica z Univerze v Dublinu, trdi, da se zaradi dolgožive družbe odpira široko polje raziskovanja in inovativnih rešitev za medgeneracijsko učenje. *Atsushi Makino*, profesor z Univerze v Tokiu, razmišlja, da je v 21. stoletju veliko tistih, ki čas in denar uporabljajo zase in za družbo. Bolje bi bilo ustvariti družbo, v kateri so starejši lahko dejavni in v pomoč naslednjim generacijam. Pisci se strinjajo, da starega modela življenjskih obdobj ni več! Kaj zdaj?

Televizijske antene na strehah Tel Aviva. Vir: IPPA Staff, 1974. National Library od Israel, Israel – CC BY.

Digitalno preobrazbo SUTŽO pospešuje Ministrstvo za javno upravo RS Ljubljana, 2022

Z uspešno prijavo na razpis Ministrstva za javno upravo RS za digitalno preobrazbo nevladnih organizacij je SUTŽO pridobila sredstva za posodobitev njenega delovanja in hitrejša koraka, ki jo vodijo v stanje »pametne izobraževalne ustanove«. Izdelali smo novo računalniško aplikacijo, ki bo tako zaposlenim kot animatorjem prostovoljcem po predhodnem usposabljanju omogočala učinkovitejše odzivanje na potrebe članov SUTŽO in širše javnosti. Pod vodstvom usposobljenih mentorjev smo izvedli za 207 članov in članic ljubljanske Univerze za tretje življenjsko obdobje 90 brezplačnih osemurnih usposabljanj (uporaba e-pošte, varnost na spletu, uporaba digitalnih potrdil, shranjevanje in urejanje datotek, delovanje pametnih naprav itd.), v katerih so kot so-mentorice sodelovale študentke andragogike Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Načrtujemo izvedbo še pet delavnic za usposabljanje animatorjev študijskih skupin za uporabo nove računalniške aplikacije. (Vir: Urška Telban)

Kamnoseki Univerze za tretje življenjsko obdobje v Ajdovščini izklesali kulturni spomenik

V soteski reke Bele, med vasema Bela in Sanabor, med gozdovi Nanosa in Hrušice, je šest let 16 kamnosekov s te univerze klesalo obsežen kulturni spomenik. Z njimi je sodelovalo več mentorjev: umetnikov, kamnosekov, zgodovinarjev in restavratorjev. Navzdol proti Vipavski dolini in naprej v Trst in Furlanijo so furmani vozili že od srednjega veka dalje les in oglje iz gozdov Nanosa in Trnovske planote, poleti led iz nanoških jam za mesarje. Mogočna reliefna upodobitev furmanstva na pečini je zdaj zaključena, velika 5 x 10 metrov, in tu je nova turistična točka, vredna ogleda, in učna točka za spoznavanje lokalne kulture, ki je ponos upokojenecv in upokojenk, še posebej kamnosekov Univerze za tretje življenjsko obdobje in nekaj občin. Koliko dobrin lahko ustvarijo starejši, če so organizirani, če imajo cilj, dobre mentorje in delujejo! Univerza za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina je ob otvoritvi reliefne upodobitve izdala publikacijo, ki priča o zgodovini vozarjev in dokumentacijo s slikami ter risbami o nastajanju reliefne upodobitve. Tej univerzi gredo iskrene čestitke celotne mreže 55 univerz po Sloveniji. (Vir: Ana Krajnc)

Dogodki za javnost, COVID-u nakljub

Kljub COVID-u so od januarja do junija tekli dogodki za javnost, študenti in študentke SUTŽO so delovali in dosegali rezultate. Kaj vse se je dogajalo v prvih mesecih tega leta, berite na spletni strani <https://www.utzo.si/dogajanje-februar-junij-2022/> in izvedeli boste več o vodilnem impresionistu Rihardu Jakopiču, branju ustvarjalnih zgodb študentov SUTŽO v muzeju SEM, o učenju, kako delujejo laserji, o Plečnikovi trafiki in poulični okrogli mizi, izobraževanju za mentorje mreže SUTŽO, vzhodnoazijski zbirki v slovenskih muzejih, monografiji o Radu Mikačiču, rodoslovni delavnici, kritičnem mišljenju, UNESCO kulturni

dediščini itd. Tudi letošnji program dogodkov za študente SUTŽO in javnost bo raznolik, aktualen, družbeno kritičen. (Vir: Alijana Šantej)

Tako daleč in tako blizu. Foto: Olena Bilozerova

DAICE – na obzorju je digitalna kultura Zagreb, Ulm, 2022

V preteklih mesecih smo kot vse organizacije neformalnega izobraževanja (izobraževanje za življenje) iskale načine za spoprijemanje s spremembami. V središču je bila digitalizacija izobraževanja pri našem vsakdanjem delu in znotraj projektov ter projekta DAICE – novega evropskega projekta partnerjev iz Nemčije, Romunije, Slovenije, Bolgarije in Srbije. Srečanja v Zagrebu in Ulmu sta bili posvečeni vprašanju digitalizacije in medgeneracijskih odnosov v izobraževanju starejših (Markus Macquard, Dušana Findeisen). Več o robotizaciji in srečanju v Ulmu v intervjuju novinarka Neve Železnik z Dušano Findeisen:

<https://www.utzo.si/knjiznica/multimedija/>

GGA – Pojdi, dosezi cilje in prejmi nagrado je projekt, posvečen izobraževanju za prostovoljstvo Ljubljana, 2022

V Sloveniji smo pripravili dva filma o naših prostovoljcih, Lučki Trontelj in Marku Živcu:

<https://www.youtube.com/watch?v=g8VQ2u0R3vo&t=19s>

https://www.youtube.com/watch?v=SKwv8_VjHjA

Nastala je brošura o vidnih slovenskih in drugih prostovoljcih iz Litve, Latvije, Nizozemske, Bolgarije in Slovenije. Napisali smo učbenik o prostovoljstvu starejših za izobraževalce odraslih. Vzpostavili smo knjižnico virov za omenjene države, napisali filozofijo projekta, pripravili mednarodna srečanja, članke za spletno stran EPALE. Vse projekte spremljamo s članki na EPALE in tako vodimo kampanjo zaboljšanje ozaveščenosti o problemih, ki jih velja reševati. V vseh projektih smo razvito gradivo prevedli tudi v slovenski jezik.

LearnersMot 2 ali kako nenehno motivirati nizko izobražene starejše zaposlene nad 45 let za učenje

Ljubljana, avgust, 2022

Zlagoma zaključujemo ta projekt, ki je nadaljevanje LearnersMot1, za katerega smo partnerji prejeli priznanje Evropska dobra praksa. Partnerji s Cipra, Makedonije, Poljske, Španije in Slovenije smo vzpostavili knjižnico virov, ki govorijo o starejših, funkcionalni pismenosti, motiviranju nizko izobraženih starejših itd. Oblikovali smo tečaj (Deep in literacy2), kjer se je moč učiti s pomočjo različnih načinov in sredstev (multimodalno učenje), slediti tečaju za izobraževalce <https://learnersmot2.eu/start-course.php?lang=sl> in se seznaniti s konceptualnim ozadjem projekta <https://learnersmot2.eu/docs/sl/methodology.pdf>.

V sodelovanju z Državno univerzo v Štipu in kolegi s Cipra smo razvili še računalniško

aplikacijo, ki jo posvečamo samostojnemu učenju manj izobraženih starejših in drugih. Izobraževanje temelji na teoriji vsakdanjega življenja in rutinskih situacijah v vsakdanjem družbenem, delovnem in kulturnem življenju. Več: <https://learnersmotz.eu/sl/o-projektu-2>

Funmilies vztraja pri medgeneracijskem športu Budimpešta, Ljubljana, 2022

Za projekt smo izvedli nacionalne in evropsko raziskavo. Ugotavljali smo, kateri športi mladih in starih se prekrivajo in kako se povezujejo z lokalnim okoljem. Generacije se srečujejo v t. i. kontaktnih conah ali območjih, ki se navezujejo na lokalno okolje. O tem je bil govor tudi na transnacionalnem srečanju v Budimpešti, ki sta se ga udeležili Urška Majaron in Petra Bališ. Pred tem smo v Ljubljani izvedli pilotni program z akterji na športnem področju. Veliko je bilo novih zamisli za sodelovanje.

Slavko Pengov: Litostroj. Pravice zadržane: Muzej novejšje zgodovine v Ljubljani.

V preteklih letih smo, v naslednjih dveh letih bomo ... Ljubljana, avgust, 2022

Težko je napovedati prihodnost, pravi Jacques Attali. Tudi nam! Za zdaj vemo le eno. Pred nami so novo študijsko leto in so novi projekti DAICE, 4 elementi v umetnosti (zemlja, ogenj, voda, zrak) in Digitalno spoznavanje soseske. Hkrati zaključujemo zdajšnji projekt Dreamlike Neighbourhood. V okviru slednjega smo (Meta Kutin in njene študijske skupine) postorili marsikaj: postavili smo razstavo na Kongresnem trgu, v galeriji Kresija, teoretizirali smo vprašanja starejših in prostora, nastopili na Bazarju kulture v Cankarjevem domu (Meta Kutin) in v Ulmu na konferenci Krepitev demokracije (Dušana Findeisen in Meta Kutin), vzpostavili smo povezave z Društvom arhitektov Ljubljane, sodelovali pri nastajanju kataloga Vizije so, pripravili partnersko srečanje v Ljubljani in mednarodno poulično okroglo mizo na Vegovi ulici. V okviru projekta je nastalo več publikacij https://www.dreamlike-neighbourhood.eu/wp-content/uploads/2021/07/210202_DLNH_Leaflet_slo.pdf.

O tem, kako si naši študenti zamišljajo sanjsko sosesko ali kaj menijo o zelenih površinah v mestu, berite v reviji Outsider. Meta Kutin: Potreba po lepoti se s starostjo krepi: <https://outsider.si/meta-kutin-potreba-po-lepoti-se-s-starostjo-krepi/>.

Meta Kutin in Dušana Findeisen, Trafika: Skupaj v mestu ali pravica do mesta je pravica nas vseh: <https://outsider.si/trafika-skupaj-v-mestu/>

Karla Bulovec, emancipirana ženska in umetnica. Vir: Wikipedia

Kaj pa pozabljene ženske? V projektu TAG se jim posvečamo Ljubljana, julij, 2022

Ali poznate Zoro Janžekovič, kirurginjo opeklin? V vseh svetovnih učbenikih je opisana njena tehnika ... Poznate Angelo Vode? Malo bolje. Verjetno pa ne poznate Danice, ki velja za prvo slovensko feministko? V gradivu projekta boste lahko brali še o drugih ženskah, o Karli Bulovec, Elviri Kralj, Ilki Vašte. Seznanili se boste z glavnimi koncepti na področju socialno-kulturnega spola in s potrebo, da v programe izobraževanja starejših žensk vnesemo vsebine, ki jih krepijo, da se lahko uprejo dvojni stigmati – starosti in stigmati žensk, ki se še zmeraj držita v patriarhalnem svetu, pa ne le takrat, ko so na oblasti konservativci.

Več: https://tagproject.eu/doc/Handbook_EN.pdf

Gisèle Halimi so v Parizu posvetili to promenado ob Seni. Vir: France Culture

Projekt TAG je sprožil globlje zanimanje in željo, da se nova znanja spremenijo v enote izobraževalnih programov

Pod vplivom projekta TAG se je okrepilo naše zanimanje za položaj starejših žensk in za izobraževanje, ki bi jim omogočilo pridobivanje moči, psihološke, politične, ekonomske. V državah projektnih partnerjev smo odkrili številne primere žensk, ki ženske razumejo, se borijo zase in za njih. Odvetnici Gisèle Halimi, ki je pisala vse do smrti v starosti 92 let, smo z občudovanjem prisluhnili na radiu France Culture.

Kdo je torej bila Gisèle Halimi?

V Alžiriji rojena sefardska Judinja se je z neenakostjo moških in žensk najprej srečala v svoji družini, kjer so deklicam in dečkom namenili različne življenjske scenarije. Ko ji je 11 let, se prvič upre. Njena naloga je bila streči očetu in bratom pri mizi. Streči očetu ni bilo težko, saj otroci morajo kaj narediti za starše, a streči bratom, tega ni želela. Tri dni se ni dotaknila krožnika, nazadnje so sorodniki popustili in bilo je po njenem. Naučila se je vztrajati.

V Alžiriji deklic niso izobraževali, kajti izobrazba je bila draga, a za dečke je mati prodala

marsikaj, da so lahko šli v šolo. **Gisèle** je bila zaljubljena v znanje, zaprosila je za francosko štipendijo in jo dobila. Bila je to nova zmaga. V šoli je tudi organizirala dekleta, da so vsak dan razbile sliko izdajalskega generala Petaina – tudi to ji je uspelo.

Imela je francosko štipendijo, a kako oditi v Francijo iz povojne Alžirije, saj so na letalo lahko šli le stari in onemogli. Bila je vztrajna. Kasneje je ženskam feministkam v gibanju Choisir (slov. Izbrati) zmeraj znova govorila: »Nikoli ne smete popustiti«.

V Parizu je hotela študirati kar vse hkrati: pravo, medicino itd. Bila je radovedna, željna znanja. »Nimam denarja, a lahko si pridobim znanje,« je govorila in v tem je moč. »Vsakdo ima pravico do znanja.« Kasneje je dejala, da to drži, a kako to pravico uveljavljati?

Postala je odvetnica

Postala je odvetnica in ko je morala podpisati, česa vsega ne bo smela storiti kot odvetnica, je vedela, da se obvez ne bo mogla držati. Od nje so pričakovali, da se bo strinjala z vsem. Namesto tega je stopila na stran pretepenih žensk v borbi proti nasilju nad njimi. Pri tem jo je vodilo sovraštvo do ponižanosti in nepravčnosti. Leto 1971 je bilo za francoske ženske ključno, saj so takrat ženske, obtožene, da so zagrešile nelegalno prekinitev nosečnosti, postale tožnice, ki so tožile zakon in državo. Neznosno je, da se morajo ženske zagovarjati in navajati olajševalne okoliščine ... (imam že štiri otroke, sem nezaposlena, revna, kako naj imam še enega otroka). **Gisèle Halimi** tedaj uvidi, da je treba uvesti načelno obravnavo – ženske se ne smejo opravičevati, prositi odpuščanja, postaviti morajo zahtevo po spremembah. Le tako bo tudi javno mnenje na njihovi strani.

Pa še nekaj je v projektu TAG znova postalo jasno. Razumeti pomeni imeti moč. Kadar razumemo, je vse drugače! Tega se na UTŽO zavedamo pri vsem svojem delu.

Napovedujemo, vabimo

POLETNA SPLETNA UNIVERZA 2022, drugi del

Pridružite se nam v izobraževalnih programih, ki pričarajo pogled v preteklost in vas virtualno popeljejo po svetu:

Človeška zgodovina morij in oceanov, mentor dr. Boštjan Plut

Termin: četrtek, 15.00 do 16.30

Prvo srečanje: četrtek, 1. september

Sonce in valovi: geografija južne Evrope in sredozemskih otokov, mentor mag. Erik Logar

Termin: ponedeljek, 16.00 do 17.30

Prvo srečanje: ponedeljek, 5. september

Biseri kitajske arhitekture in umetnosti, mentorica doc. dr. Helena Motoh

Termin: sredo, 8.30 do 10.00

Prvo srečanje: sredo, 7. september

Prijave: UTŽO Ljubljana, 01 433 20 90, univerza3@siol.net

Dnevi evropske kulturne dediščine 2022

Študijski krožek *Spoznajmo svoje mesto in domovino* (mentorica mag. Olga Paulič) tudi letos sodeluje na Dnevih evropske kulturne dediščine (DEKD): Udeležite se dogodkov teh dni:

- četrtek, 8. september, ob 18. uri v Finžgarjevi galeriji, Kolezijska ulica 1, Ljubljana: odprtje razstave »Koronski šopki in fotografije z motivi odsevov v Plečnikovi Ljubljani«,
- petek, 30. september, ob 11. uri v veliki sejni sobi Mestne hiše Ljubljana: predstavitev raziskovalnega projekta in zbornika »Še ne videna Ljubljana«,
- nedelja, 2. oktober, ob 11. uri v cerkvi sv. Janeza Krstnika, Trnovo: predstavitev Plečnikovega dela v trnovski cerkvi.

Več: <https://www.utzo.si/dogodki-utzo-na-dnevih-evropske-kulturne-dediscine-2022>

LUPA, festival nevladnih organizacij Slovenije, že 20. po vrsti

Obiščite nas na naši stojnici številka 61 na Stritarjevi ulici in se družite z nami ter drugimi nevladniki.

Kdaj in kje: četrtek, 8. september 2022, od 10. do 18. ure na Prešernovem trgu in bližnjih ulicah

Gledališče ob petih – partnersko povezovanje Slovenskega mladinskega gledališča in Slovenske univerze za tretje življenjsko obdobje teče dalje

Predstave, ki povezujejo generacije, spremlja pogovor z igralci in drugimi ustvarjalci.

Vpis v abonma: do 30. oktobra 2022 v Prodajni galeriji SMG, Trg francoske revolucije (ponedeljek-petek: 12.00-17.30, sobota: 10.00-13.00).

Cena za štiri gledališke predstave je 29.- €.

Program abonmaja 2022/23: <https://mladinsko.com/sl/abonmaji/abonma-gledalisce-ob-petih>

Srečanja z animatoricami in animatorji študijskih skupin UTŽO Ljubljana

12.-16. september 2022, ob 10. uri, Poljanska cesta 6, Ljubljana

Vodijo: Alijana Šantej, Urška Telban, Alenka Gabriela Ščuka

Prijave: urska.telban@sutzo.si, 01 433 20 90

Osvežitvena delavnica za uporabo orodja Zoom za mentorice in mentorje UTŽO Ljubljana

Četrtek, 22. september 2022, ob 10. uri, Poljanska cesta 6, Ljubljana

Vodi: Miha Kržič

Prijave: univerza3@siol.net, 01 433 20 90

Evropska noč raziskovalcev s Hišo eksperimentov na UTŽO Ljubljana

Znanost za vse: spoznajmo raziskovalce in njihov delo

Več: <https://www.nocmoc.eu>

30. september 2022 ob 10. uri, Poljanska cesta 6

Prijave: univerza3@siol.net, 01 433 20 90

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net